

Efterskrift. De ovenfor aftrykte Efterretninger om Familien Brochmann, som oprindelig kun vare skrevne som rent private Meddelelser for den nærmeste Slægt, har Forfatteren paa fleres Opfordring troet — om end under Tvivl — at turde overgive til en afsluttet Læsekreds, der har Forudsætningerne for en rigtig Forstaaelse og Vurdering af den Tillid, han har vist den ved at indvie den i Slægtens rent private Anliggender, som dens nuværende Descendenter have ytret Ønske om at kjende i sin Fuldstændighed, medens en Omskrivning neppe lod sig foretage uden helt at berøve Notitserne deres Charakter af Barndomserindringer og Tid-billeder. Det tør vel hende, at en eller anden af den ældre Slægt kan finde smaa Unøjagtigheder, hvor Nedskriverens Hukommelse ikke har slaet helt til; større Feiltagelser haaber han dog i det hele at have undgaaet. Stamtavlen er selvfølgelig skreven under Benyttelse af alt for Tiden overkommeligt Materiale. Man benytter Anledningen til at, berigtige nogle hidtil bemærkede Feil:

- S. 113 Lin. 11 franeden: to læs: tre.
 - 178 — 6 fraoven: Brødre læs: Fætter.
 - 186 — 8 franeden: Oldefaders læs: Tipoldefaders.
 - — — 7 — Bedsteforældre læs: Forældre.
 - 192 — 3 fraoven: 1840 læs: 1839.
 - — — 15 — Nordre læs: Nedre.
 - — — 3 franeden: Slutningen læs: Midten.
 - 193 — 15 fraoven: c. 2000 Spd. læs: da neppe meget over 1000 Spd.

Nogle Oplysninger om Digteren Søren Terkelsen.

Af Arkivar, Dr. phil. O. Nielsen.

Forfatteren af „Astræe Sjungekor“, Søren Terkelsen, indførte Hyrdepoesien i den danske Literatur og havde ikke liden Betydning for sin Samtid. Jeg har i jydsk Herregaardsarkiver paa Bagsiden af Dokumenter fundet Afskrifter af hans sødladne Hyrdesamtaler, som Vidnesbyrd om det Indtryk, han endog gjorde paa prosaiske Vesterjyder.

Om hans Stilling i den danske Poesis Historie findes udførlige Oplysninger i J. Paludans Skrift, „Renaissancebevægelsen i Danmarks Literatur især i det 17. Aarhundrede“, S. 184—205. Da hans ydre Forhold kun ere lidet kendte, ville de her meddelte Oplysninger ventelig ikke være uden Interesse.

Stormægtigste Høybaarne Fyrste, Allernaadigste Herre och Konning. Gud allermægtigste spare och bevare E. Kongl. Majst. udi et langvarende fredsommeligt kongeligt regimente.

For E. K. M. foraarsages jeg fattige mand ud af højtræn-

gende nød allerunderdanigst och veemodigst at andrage, ad eftersom jeg paa en to och tiufve aars tijd med allerunderdanigst troeskab och fljittighed hafver været E. K. M.'s højloffligste herre fader, glorværdigste ihukommelse, først udi dend kejserrige krig for munster-skrifver paa fierde aar, udi rente-kammeret paa fierde aar, udi H. M.'s eget kammer udi trej aar och siden i Glyckstad for tolder paa 14 aars tijd betient, och udi midlertijd ochsaa E. K. M., hvis rige och regiment dend allerhøjeste evindeligen stadfæste, med allerunderdannigst troeskab, redebontieneste och skyldigste opvartning saa vel med dend toldopsium for Stade som ellers udi andre muelige maader efter min ringeformue udi alle forefaldende lejlighed efter min underdanigste skyldighed hafver opvactet, huilcken min underdanigste tjeneste jeg gandske intet tviler, ad E. K. M. jo endnu udi kongelig naade ihukommer.

Men eftersom, allernaadigste Herre och Konning, jeg alligevel for ald saadan min lange troe tjeneste ej dend allerringeste kongelig benaading videre end min aarlige ringe besolding, hvoraf mig dog endnu en deel resterer, hafver nydt eller bekommet och derfor nu paa min tiltrædende alderdom ej, saa som mange och moxen alle gamle kongelige tænerer, mig ved en dallers verds benaading, entet (!) geistligt eller verdsligt, til min och min fattige hustrues och børns underholding hafver at trøste, och det icke fordi ad H. K. M., højloffligst ihukommelse, mig det jo naadigst vel hafde undt och bevilget, men derfor ad jeg altid var fra haanden och mesten der ude, naar noget faldt, hvormed jeg for mig och mine kunde blefven hiulpen. Hvorofver ochsaa jeg fattige mand, som nu miere en (!) ti aars tijd har lefvet som tjenestløs, mine tilforne firtiente ringe middeler moxen hafver consumeret och snaert icke meget miere hafver tilofvers at føde hustru och børn med. Foruden dette hafver jeg end ochsaa af min fattige formue til min ophold med æren at vinde giort och ladet giøre udi midlertijd atskillige leverantzler til rigens beste och ellers udi andre maader min fattigdom til Kromens behof med anlagt och udsatt, hvoraf mig endnu en goed deel underdanigst resterer.

Och efter slig lejlighed, allernaadigste herre och konge, efterdi nøden bryder alle love, da nødes jeg ochsaa nu til for E. Kongl. Mayt. min nød underdännigst at andrage, allerunderdännigst bedende, ad E. K. M. vil af sin kongelige naade ansee E. K. M.'s fattige gamle troe-lydigste tiener med kongelige naadige-øjne och af E. K. M.'s rige bord lade falde nogle smaa naadsens-smuler af til min och min fattige hustrues och børns ophold, trøst och vederqvegelse udi min alderdom. Dend allerhøjeste Herre skal det E. K. M. udi dend uforgængelige herlighed tusind-fold rigeligst belønne.

Fremdelis er ochsaa til E. K. M. min allerunderdännigste bøn och begiering, E. K. M. vil naadigst bevilge, ad E. M.'s rentemestere maa lade giøre med mig endelig afregning om hvis ringe, mig endnu hos E. K. M. och Kronen efter rictige beviser kunde underdännigst tilkomme, och derhos naadigst ordre och befaling, ad mig samme rest efterhaanden af E. M.'s rentekammer eller ved andre middeler maatte betales, paa det jeg endnu paa min alderdom icke skulde slett i armod gerade, men maatte endnu fremdelis hafve noget udi forraad til min fattige hustrues och børns underholding.

Saadan stoer kongelig naade, mildhed och velgierning vill Gud allermectigste E. K. M. rigeligen och rundeligen med timelig och evig velsignelse vederlegge, och jeg lefver och dør, fremdelis som hidindtil, med det jeg formaaer, nest et kongeligt naadigst och mildt svar herpaa forventende. E. K. M.'s allerunderdännigste troeskyldigste gammel tiener

Severin Terckellsen.

2. Januar 1656¹⁾ befalede Kongen Rentemestrene at gøre Afregning med ham og specificere, hvoraf samme Fordring rejser sig, „hvorover vi os siden om Betalingen ville vide at resolve“. Det ses af Afregningen, at han havde over 18000 Rdl. tilgode, hvoraf hverken han eller hans Arvinger dog fik mere end 200 Rdl., som der gaves kgl. Ordre til at udbetale 1662. Denne Fordring skrev sig især fra 2 Overdragelseshreve, det ene af

¹⁾ Sæl. Tegnelser. Ansøgningen i Indlæggene dertil.

1640, hvorved Renteskriver Christoffer Iversen¹⁾ overdrager sin „kære Søn“ Sevrin Terkelsen sit Tilgodehavende for Tømmer, der var leveret til Bremerholm, det andet af 1646, hvorved den bekendte Johan Eттersen paa Strandmøllen overdrager sin „kære Svoger“ Severin Terkelsen sit Tilgodehavende for leveret Klæde til Kongens Klædekammer.

Da Afregningen er beregnet fra 25. Jan. 1640 til 24. Jan. 1656, have vi i sidste Datum vel ikke hans Dødsdag, men dog denne omtrentlig, thi det er tydeligt, at han er død sidstnævnte Aar.

Da det vides, at Johan Eттersen var gift med Renteskriver Christoffer Iversens Datter Mette²⁾, var Søren Terkelsens Hustru Elsebe, med hvem han havde Bryllup 24. Marts 1639³⁾, altsaa hendes Søster. Hun boede som Enke 1661 i Frederik Thuresens Hus i Lille Kongensgade⁴⁾.

Af Ansøgningen faa vi om Søren Terkelsens Livsforhold at vide, at han var Mønsterskriver paa fjerde Aar, hvilket maa være 1624—27⁵⁾, Renteskriver paa fjerde Aar, hvilket maa være 1628—31, (i Meddel. fra Rentekammerarkivet 1872 S. 171

¹⁾ Om Christoffer Iversen se Bricka og Fridericia, Christian IV's egenh. Breve 1632—35 S. 84. Der er bevaret et udateret Brev fra Renteskriver Iver Christoffersen, der maa være Christoffer Iversens Søn, til Sekretair Otto Krag, hvori han beklager sig over, at Søren Terkelsen søgte om Arrest i hans Tilgodehavende hos Kongen. 1636 havde Søren Terkelsen overdraget ham 728 Rdl., som han skulde anvende „til gemene Bedste“, imod at de delte Fortjenesten, og han var gaaet i Kompagni med sin Fader og Frands Peckel for at købe Egetømmer til Kongens Fornødenhed. Efter Frands Peckels Død havde hans Fader tiltaget sig Leverancesedlerne, som denne og Søren ikke vilde levere fra sig for at gøre Afregning med de andre, men søgte Iver Christoffersen for ovennævnte Sum med Rente; at der nu skulde lægges Arrest paa hans Afregning, maatte anses som en ubillig Begæring. „thi han (Søren Terkelsen) saa vel som den anden elskelig Svoger saa ikke gærne, at jeg igen kom paa Fode og med Retten kunde forsvare mig, der de nu med Uret og falsk Angivende agter at fordærve mig“. (Meddelt af Dr. Bricka.)

²⁾ C. Nyrop, Strandmøllen S. 26.

³⁾ Kjøbenhavns Dipl. V. 786.

⁴⁾ Smsteds I. 729.

⁵⁾ 30. Nov. 1629 udbetaltes til Søren Terkelsen, forrige Mønsterskriver under Kaptejn Steinhorns Kompagni, 36 Rdl., som tilkom ham paa hans Restseddel (Rentemester Regnskab. Meddel. fra Dr. Fridericia).

er han opført fra 1. Jan. 1628 til 14. Dec. 1630), i Kongens eget Kammer i 3 Aar, hvilket maa være 1631—33.

I et af Christian IV's Breve nævnes han som Kongens forrige Kammertjener, hvilket ikke skal forstås efter vor Opfattelse, men som den, der forestaar Bestyrelsen af Kongens private Sager (Kabinetssekretair). Tolder i Glückstadt blev han 26. Avg. 1633¹⁾ og var i denne Stilling „paa 14 Aars Tid“, altsaa til 1646.

Umiddelbart efter sin Afskedigelse som Tolder skrev han følgende Brev til Otto Krag:

Gunstige fromme Hr. Secreterer, mæchtig goede beforder. Dend store tilliid, ieg haffuer till E. Welb. goede affections hierte-laug imod min ringe person, fordrister mig till io miere och miere att falde E. Welb. besuærlig, bedende ydmygeligst E. Welb. wilde io icke deroffuer fortørnis. Jeg tuiler icke udi nogen maade paa dett, som E. Welb. mig i aftis haffuer till-sagt, men effterdi saadant will søgis udi en beleylig tiid och for-huerffuis udi en lykkelig stund, saa stiller ieg alting udi Guds- och E. Welb. haand. Huis gott E. Welb. paa mine wegne ud-rættende worder, dersom ieg icke faar dett med mig, saa faar ieg dett well effter och will med allerstørste tacknemmelighed wide att kiende E. Welb. stoere welgierninger. Derved vilde ieg alleene derhos tienst- og ydmygeligen erindre E. Welb., att saa fremt Hans Maytt. naadigst vilde betee mig dend Kongl. naade for min 21 aars lange tieniste, att ieg maa hereffter saa som en kongelig tiener være frij fra alld borgelig skatt och tyngge, att dett da maatte extenderis paa min fattige hustru. effter min død udi hendis enckesæde, om mueligt en, och att dett maatte forstås paa huad sted, ieg satte mig udi Danmarck och Holsten, thi ellers waar ieg gandske forbunden til i Glückstad. att bliffue, enddog Gud weed, dett skulde falde mig well tungt at flytte derfra foruden nogen forbedring.

Wilde Hans Kongl. Maytt. naadigst bevilge mig nogen ringe-aarlig løn effter Hans Ma. eget naadigste tycke, da waar det

¹⁾ Bricka og Fridericia, Chr. IV's egenh. Breve 1632—35 S. 156.

end nogen forlættelse for min lange tieniste, och dett min liffs tid, som løber flux mod enden. Huad E. Welb. herudi forrætter, skall wor Herre E. Welb. rigeligen beløne och ieg alle mine dage findis tacknemmelig.

Jeg wil icke tuile, Hans Kongl. Maytt. io naadigst skall bewilge mig, om her i landet eller andensteds nogen leylighed forefaldt, som ieg begierede, at dend mig for nogen anden, som det ringere maatte haffue fortient, wederfaeris, huortill E. Welb. meget kand hielpe. Och ieg stiller allting udi E. Welb. goede betænckning. Forbliffuende igien, saa længe jeg leffuer, E. Welb. . . . bereedvilligste

Sewerin Terchellsen.

Flensborg 24. Januari 1646.

Erlig och Welbyrdig Mand Otte Kragh til Trudshollmb, Kongl. Ma. Øffuerste Secreterer, Min høygunstige Befordrer gandske ydmygeligen¹⁾).

At han stod i et godt Forhold til Otto Krag, ses af et Brev fra Henrik Oldeland til denne, dateret Glückstadt 24. Feb. 1645, der har følgende Efterskrift: Elsebe Søffren Terchilsøns lader dig helse och tacker dig for sidste vdi Hamborg, du gjorde hindes Mand en god Tieniste. Søffren Terchilsøn haffver arfvitt dig samme Tid dine Pistoller och Gewehr, som du efterlod. De lader dig samptligen helse²⁾).

6. Maj 1647 udstædtes et kongl. Reskript: „eftersom os elskelige Søren Terkelsen, forrige Tolder i vor Købsted Glykstad, agter sig her udi vort Rige Danmark udi en af vore Købsteder at nedsætte, med underdanigst Begæring, at Vi naadigst vilde bewilge, at han for borgerlig Bestilling og Indkvartering udi hans Hus maatte blive forskaanet“, saa bevilgede Kongen dette, „i hvad for en Købsted han sig her udi vort Rige Danmark neder-sættendes vorder“³⁾).

Han har næppe benyttet denne Tilladelse strax, thi 1649 kaldes han forrige Ridefoged paa Vallø, hvor han altsaa i et

¹⁾ Indkomne Breve til Danske Kancelli. For Henvisningen takkes Dr. Bricka.

²⁾ Meddelt af Dr. Bricka.

³⁾ Sæl. Registre.

Par Aar var i Christen Skeels Tjeneste. Sidstnævnte Aar boede han i Køge, men da han vilde købe den Gaard, han beboede, fordrede Magistraten, at han skulde aflægge Borgered, og da han vægrede sig herved, fik Lensmanden paa Kjøbenhavns Slot, Oluf Brokkenhus, følgende Brev:

Eftersom Vi naadigst forfarer, at os elskelig Søfren Terkelsen sich skal veigre vdi at aflegge sin borgelig (!) æd for os elskelig borgemester och raad vdi vor kiøbsted Kiøge, huor hand sig skal hafue nederset, da ville vi naadigste, at du hannem skal anholde, at hand skal sin borgelig æd som andre vdi byen boendis aflegge, dog skal hand de hannem naadigst forvnt priuilegier sub dato Kiøbenhavn dend 6. maij 1647 saa vel [som] des confirmation sub dato Fredrichsborg 26. feb. 1649 vperturberet nyde och beholde. Hafniæ dend 13. Januarii 1650.

Søren Terkelsen fastholdt sin Vægning, og derfor gik Handelen tilbage²⁾. Siden har han boet i Slangerup, thi 1653 pantsatte han til Borgmester Jens Sørensen paa Kristianshavn sin Gaard i Slangerup for 1000 Sletdaler, men da boede han paa Lynghygaard i Skaane³⁾. Som omtalt er han død 1656, i ethvert Tilfælde før Midten af Jan. 1657, hvilket ses af en af Afregningerne med hans Enke. Hendes Proces 1659 med Bogfører Joakim Moltke om Betaling for hendes Mands Skrifter omtales i Stolpes „Dagspressens Historie“ S. 172—73.

I Søren Terkelsens Liv er der endnu mange Punkter, som det vilde være ønskeligt at faa fremdragne, navnlig i Henseende til hans Nedstamning og den Maade, hvorpaa han er kommen ind paa Digtekonsten.

---

¹⁾ Sæl. Tegnelser.

²⁾ A. Petersen, Køge Byes Historie S. 40.

³⁾ Stolpe, Dagspressen S. 173. Syngekorets anden Del 1653 er dateret „ud af Verlandsegnen“ hvad er det?
